

3 COMHTHÉACS

Tá mar bhunús leis an bplean straitéiseach seo oidhreacht iontach agus éachtaí stairiúla an COBÁC, comhthéacs na sochaí agus na polaitíochta ina bhfeidhmímid agus na deiseanna agus na dúshlán atá os ár gcomhair sna blianta atá le teacht.

Tá an plan curtha le chéile trí phróiseas pleanála mionsonraithe taobh istigh de dhámha, tascfhórsaí speisialta, fócasghrúpaí agus comhráite le sciar mór de phobal na hollscoile. Bhí ionchur mór ó athbhreithnithe seachtracha éagsúla, lena n-áirítear dhá athbhreithniú institiúideacha a rinne Cumann Ollscoileanna na hEorpa (Comhdháil Reachtairí na hEorpa, roimhe seo), athbhreithniú ar nósanna imeachta cáilíochta a rinneadh faoi threoir Chumann Ollscoileanna na hEorpa chomh maith agus an ceann is deireanaí, comhairle a tugadh i dtuarascáil Ghrúpa Comhairleach Washington. Tugann Athbhreithniú an OECD ar an Ardoideachas in Éirinn agus tuarascálacha an Ghrúpa Straitéis Fiontraíochta agus an British Academy comhthéacs tábhachtach bheartais phoiblí don phlean straitéiseach seo.

3.1 Traidisiún Newman

Tá an plan seo foilsithe i gcomhthéacs cheiliúradh 150 bliain an COBÁC, ó d'oscail an Cairdinéal John Henry Newman na doirse ar an tseaninstitiúid, Ollscoil Chaitliceach na hÉireann, an 3 Samhain 1854.

I 1852, chuir Newman i láthair naoi gcinn de dhioscúrsaí arb ionann iad agus leath dá mhórshaothar *The Idea of a University*. Is é an teideal a thug Newman ar a chúigiú dioscúrsa: “Knowledge is its own end”. Sa lá atá inniu ann, cé go bhfuil go leor buntáistí éagsúla tugtha ag an COBÁC don duine, don gheilleagar agus don tsochaí, is é an t-eolas a bhíonn mar chuspóir againn i gcónaí: eolas nua a chruthú trí thaighde agus trí eolas atá ann cheana a chur in iúl trí theagasc. Tá éiteas iomlánaíoch oideachais Newman fós beo in COBÁC na bliana 2005. Is ollscoil smaointe í an COBÁC agus is mar sin a bheidh sí. Mhúnláigh Newman luach na hollscoile don saol nua-aimseartha agus níor stop an COBÁC riamh iarracht a dhéanamh a bheith ina “alma mater” ag an nglúin óg – an dúshlán a leag Newman síos.

Níl an COBÁC cosúil leis na hollscoileanna eile; thosaigh sé mar Ollscoil Chaitliceach na hÉireann gan maoiniú ón stát ná acht parlaiminte ach fós bhí ról lárnach aige i bhforbairt na hÉireann. Bunaíodh é chun cabhrú le hÉirinn fás agus a bheith ina tír Eorpach faoi mhaise. Le 150 bliain anuas chuir an COBÁC leis an rath atá ar Éirinn agus ar phobal na hÉireann ar fud an domhain. Is é an dúshlán atá os a chomhair sa lá atá inniu ann ná a bheith in ann sraith nua d'fhorbairt na hÉireann a éascú sa 21ú haois – aois atá thar a bheith iomaíoch agus domhandaithe.

3.2 An Timpeallacht Iomaíoch

Tá stair láidir bhródúil ag an COBÁC ach tuigeann sé fós nach féidir leis na maidí rámha a ligean le sruth. Táimid ag feidhmiú i dtimpeallacht ardoideachais iomaíoch dhomhanda agus bíonn dreamanna eile ag athrú i gcónaí chun buntáiste iomaíochta a bhaint amach. Tá na scoláirí dara leibhéal is fearr sa tír á mealladh anois ag ollscoileanna ó thíortha eile. Chomh maith leis sin, tá go leor mac léinn PhD ag iarraidh staidéar sa Ríocht Aontaithe agus níos faide ó bhaile. Tá na scoláirí is fearr againn á n-earcú ag na hinstitiúidí idirnáisiúnta is fearr. Má fhágann na mic léinn agus na scoláirí seo, feabhsóidh siad go hacadúil ar champais eile agus cuirfidh siad le forbairt shóisialta, chultúrtha agus eacnamaíoch sochaithe eile.

Chomh maith leis an tallann is fearr in Éirinn a choinneáil, caithfidh an COBÁC é féin a bhunú mar áit a mheallfaidh an tallann idirnáisiúnta is fearr agus caithfidh sé a thimpeallacht, struchtúir, córais agus spreagthaí a fhorbairt chun é seo a éascú. Go bunúsach, caithfidh Plean Straitéiseach an COBÁC a bheith níos samhlaíche ná mar a bhí sé riamh cheana chun go mbeidh an COBÁC agus Éire in ann páirt a ghlacadh agus a bheith rathúil i gcomhthéacs iomaíoch neamhghéilliúil.

3.3 Comhthéacs maidir le beartas poiblí

Roimh Athbhreithniú an OECD ar Ardoideachas in Éirinn (Meán Fómhair 2004), d'ullmhaigh an Roinn Oideachais agus Eolaíochta *Background Country Report* inar leagadh amach príomhchuspóirí bheartas an ardoideachais in Éirinn. Áirítear orthu sin:

- Caighdeáin aitheanta feabhais a bhaint amach i dteagasc agus i bhfoghlaím;
- An ghníomhaíocht taighde i gcáilíocht idirnáisiúnta a leathnú;
- An chaoi a bhfreagraíonn ardoideachas riachtanais na sochaí agus an gheilleagair a chur chun cinn.

Ina dhiaidh sin, chuir moltaí an OECD féin béim ar an ngá atá le hollscoileanna dearcadh straitéiseach a ghlacadh agus a bheith níos solúbtha agus níos fuinniúla ina gcur chuige maidir lena ngnó. Tá na moltaí seo a leanas, go sonrath, le fáil i dTuarascáil an OECD:

- Go dtabharfaidh Forais Ardoideachais (HEI) tús áite do shaincheisteanna maidir le forbairt foirne agus acmhainní a dháileadh dá réir sin;
- Go nglacfar céimeanna chun cur leis an líon mac léinn dochtúireachta in ollscoileanna, chun go mbeidh dúbailt orthu faoi 2010;
- Go mbeidh sé mar aidhm ag Forais Ardoideachais líon na mac léinn idirnáisiúnta acu a dhúbailt faoi cheann cúig bliana;
- Sa chaoi go spreagfar na Forais foinsí seachtracha a lorg chun maoiniú a fháil, go ndéanfaidh an Rialtas ráiteas nach ngearrfear maoiniú ón Stáit siar má fhaightear ioncam ó fhoinsí eile;
- Go ndéanfaidh ollscoileanna athbhreithniú ar a bpróisis maidir le hacmhainní a roinnt chun a chinntiú go roinnfí acmhainní de réir na dtosaíochtaí straitéiseacha a luadh.

I comhthéacs na ndaonnachtaí, leagann tuarascáil an British Academy, Márta 2004, *That full complement of riches*, amach cion na ndán, na ndaonnachtaí agus na n-eolaíochtaí sóisialta maidir le dul chun cinn agus forbairt náisiúnta. Deir sé maidir leis na dána, na daonnachtaí agus na heolaíochtaí sóisialta:

- Go gcuirfidh siad tús le tuiscint ar stair, cultúir, creidimh agus sochaithe an náisiúin a chur chun cinn, agus dá bhrí sin cabhrú le féiniúlacht náisiúnta, caoinfhulaingt ilchultúir agus idirghníomhaíocht a chothú;

- Díospóireacht phoiblí a thosú agus gníomhaireacht an phobail maidir le castacht an lae inniu, go háirithe iad siúd a bhaineann le moráltacht, traidisiúin agus creidimh chontrártha a fheabhsú;
- Go dtabharfaidh siad, tríd an déine anailíseach agus na luachanna daonnachtúla a chleachtann siad, tacaíocht ríthábhachtach do bhuanna sibhialta agus rialtas oscailte, inrochtana, ar a mbraitheann aon sochaí shibhialta;
- Cur le tuiscint agus forbairt ar fheidhmíocht, táirgiúlacht agus forbairt nuálach gnó;
- Cur go mór le hearnálacha den gheilleagar atá ag méadú go sciobtha agus atá tábhachtach go straitéiseach, an oidhreacht agus an turasóireacht san áireamh;
- Tabhairt faoi shaincheisteanna tábhachtacha cosúil leis an éifeacht ag dul chun cinn san eolaíocht agus sa leigheas, caidreamh idirnáisiúnta a bhainistiú, forbairt agus slándáil, agus an éifeacht ag domhandú;
- Go dtabharfaidh sé ráta sochair an-mhaith ar infheistíocht phoiblí.

D’ainmnigh *Tuarascáil an Ghrúpa Straitéise Fiontraíochta (ESG)* (Iúil 2004) na príomhghníomhaíochtaí a chaithfear a dhéanamh chun fiontar inmharthana agus fás leanúnach a bhaint amach in Éirinn sna deich mbliana le teacht. Moladh, go háirithe, sa Tuarascáil go raibh gá “le hearnáil ardoideachais oiriúnaitheach agus freagrach chun eolas a chruthú agus a úsáid agus chun líon agus caighdeán na gcéimithe a sholáthar chun tacú le heacnamaíocht an eolais.”

Chun an sprioc seo a bhaint amach, dúradh i dTuarascáil ESG go gcaithfeadh gach institiúid an méid seo a leanas a dhéanamh amach anseo don earnáil ardoideachais:

- Freagra a thabhairt ar athruithe sa mhargadh domhanda, éilimh ar scileanna agus dul chun cinn in eolas;
- A bheith solúbtha agus oiriúnaitheach maidir le riachtanais na mac léinn agus an fhiontair;
- A bheith cruthaitheach agus nuálach maidir le modhanna seachadta;
- Tacú le leibhéal ard rannpháirtíochta i bhfoghlaim ar feadh an tsaoil;
- A bheith nuálach maidir le leas a bhaint as tráchtálaíocht taighde;
- Soghluaisteacht foirne a éascú sa dá threo idir acadóirí agus fiontar.

3.4 Athbhreithniú Seachtrach

I 1998 agus arís in 2003 rinne Comhdháil Reachtairí na hEorpa (CRE), Cumann Ollscoileanna na hEorpa (EUA) atá ann anois, athbhreithniú ar an COBÁC. Is beag éiginnteachta atá i dtorthaí an athbhreithnithe, nár scaipeadh mórán ag an am, maidir le chomh mór is atá an dúshlán atá le sárú ag an COBÁC. Áirítear ar mholtaí sonracha an EUA:

- Curaclam modúlach agus creidmheas-bhunaithe ar fud na hollscoile a chur i bhfeidhm;
- Spriocanna a leagan síos chun líon níos airde mac léinn neamhthraidisiúnta a fháil isteach;

- Úsáid níos fearr a bhaint as ríomhfhoghlaim do mhic léinn thraidisiúnta agus neamhthraidisiúnta;
- Straitéis taighde shoiléir agus uailmhianach ar fud na hollscoile a fhorbairt;
- Athchoiriú ar bhainistíocht agus ar rialachas na hollscoile lena n-áirítear struchtúir chinnteoireachta agus acadúla a shimpliú agus cathaoirleacht sheachtrach ar Údarás na hOllscoile;
- Ról Oifig na Leas-Uachtarán a athrú chuig ról feidhmiúcháin lánaimseartha le tacaíocht chúí riaracháin;
- Próiseas straitéiseach pleanála maith a chur i bhfeidhm ag leibhéal ollscoile agus dáimhe;
- Cláir chuimsitheacha Forbartha agus Oiliúint Foirne a dhearadh agus a leagan síos;
- Straitéis shoiléir a chur le chéile maidir le hidirnáisiúnú;
- Portfóilió ioncaim a éagsúlú;
- Branda an COBÁC a láidriú.

In 2004, rinne Grúpa Comhairleach Washington athbhreithniú ar oibríochtaí agus ar chuspóirí an COBÁC. Sna moltaí bhí na nithe seo a leanas:

- An gá atá le tosaíochtaí soiléire instiúideacha a shainmhíniú;
- Díriú ar na próisis earcaíochta chun a chinntiú go dtéann an COBÁC in iomaíocht go hidirnáisiúnta d'earcaigh den scoth a bhfuil poitéinseal ard acu;
- Líon na nDámh, na Rann agus na nIonad a laghdú chun mais chriticiúil i dtaighde agus i dteagasc agus i bhfoghlaim a chinntiú agus chun éifeachtacht riaracháin a sholáthar, rud a laghdóidh ualach an riaracháin ar an lucht léinn;
- Múnlaí den ualach oibre le húsáid ar fud na hOllscoile a fhorbairt agus teagasc a mheasúnú ar bhealach córasach;
- An deifir atá le hinfrastruchtúr foghlama, taighde agus sóisialta champas an COBÁC a fheabhsú.

- Rinne an EUA athbhreithniú le gairid ar cháilíocht agus dearbhú cáilíochta in ollscoileanna na hÉireann a bhí coimisiúnaithe ag an Údarás um Ard-Oideachas agus ag Bord Cáilíochta Ollscoileanna na hÉireann. Chuir an t-athbhreithniú sin béim orthu seo a leanas:
- An poitéinseal a bhaineann leis an gcuraclam a leasú, mic léinn a earcú, idirnáisiúnú agus uilechuimsitheacht shóisialta a thiocthadh as córas na modúl a thabhairt isteach;
- Na baic ar éifeachtacht acadúil agus riaracháin cruthaithe ag struchtúir chasta an COBÁC;
- An caighdeán agus an tiomantas a bhain le tacaíocht agus seirbhísí leasa shóisialaigh do mhic léinn;
- An gá le nósanna imeachta um dhearbhu cáilíochta agus taighde institiúideach a úsáid chun tacú le pleanáil agus straitéis acadúil.

3.5 Ollscoil Diantaighde

Agus úsáid á baint as an nath "ollscoil diantaighde," samhlaítear na critéir seo a leanas:

- Foras tiomanta d'eolas a chuardach ina bhfuil spiorad an fhiosrúcháin chriticiúil;
- Foras ina spreagtar tréine an taighde agus tiomantas do scoláireacht na mac léinn agus an teagasc agus an fhoghlaim.

Is éard atá i gceist le taighde ná eolas a chruthú, a chaomhnú, a thuiscint agus a athléamh. Gnéithe de thaighde na hollscoile iad scoláireacht, cruthaitheacht, aimsiú agus nuálacht. Ollscoil diantaighde a bheidh in COBÁC ina mbeidh éagsúlacht d'aschur taighde den scoth; leabhair, páipéir in irisí, paitinní, páipéir bheartais, litríocht agus ealaín.

Braitheann cáil agus tionchar na hollscoile atá dírithe ar dhiantaighde ar chaighdeán na hoibre a dhéantar, is é an marc um cháilíocht an tionchar acadúil, sóisialta, cultúrtha nó teicniúil.

Mar ollscoil atá dírithe ar dhiantaighde, cuirfidh an COBÁC foghlaim fochéime agus iarchéime ar fáil nach mbeidh a moladh le fáil in aon áit eile. Meallann ollscoileanna den sórt sin na mic léinn agus na taighdeoirí is fearr ar domhan. In éineacht leis sin, ní féidir le sochaí nach bhfuil ardoideachas iomaíoch go hidirnáisiúnta inti dul in iomaíocht leis na sochaithe is nuálaí, is oilte agus is fiontraí ar domhan.

Bíonn ollscoil atá dírithe ar dhiantaighde dírithe ar mhic léinn chomh maith agus cuirtear an taighde is fearr ar fáil leis na cláir foghlama agus teagaisc is fearr. Déantar fochéimithe agus iarchéimithe a theagasc leis an ábhar a fhaightear sa phróiseas fionnachtana.

3.6 Ár gcumas a fhorbairt

De réir mar a chruthaíonn an COBÁC é féin mar phríomhollscoil idirnáisiúnta, dírithe ar mhic léinn agus ar dhiantaighde, caithfear na bacainní stairiúla agus na teorainneacha infrastruchtúracha ar an bhforbairt sin a shonrú. Mar a ainmníodh thuas iad, léirigh athbhreithnithe seachtracha an poitéinseal iontach atá ag an COBÁC, bunaithe ar cháilíocht na gcomhaltaí foirne, na mac léinn agus na n-áiseanna. Léiríonn na hathbhreithnithe céanna seo, mar sin féin, go háirithe nuair a thógtar iad in éineacht le measúnachtaí inmheánacha ar dhearbhú cáilíochta, go bhfuil poitéinseal mór ann nach bhfuil bainte amach i gcomparáid le hinstiúidí cuí idirnáisiúnta eile.

Chomh maith leis sin, tá cosúlachtaí suntasacha sna cúiseanna a thugtar ar an gcás seo:

- Ní chuireann an stát leath a dhóthain infheistíochta in ardoideachas na hÉireann;
- An iomarca dámh, rann agus aonad acadúil eile a chuireann srian ar chomhoibriú idirdhisciplíneach agus teacht chun cinn disciplín nua;
- Is mór an difríocht idir na córais acadúla agus na córais riaracháin, rud a chiallaíonn go mbíonn ualach riaracháin rómhór ar an bhfoireann acadúil agus brú ar an bhfoireann riaracháin agus tacaíochta mar gheall nach bhfuil siad soiléir faoin ról atá acu;
- Múnla a roinneann acmhainní ag teipeadh maidir le húsáid deiseanna a thapú;
- Nósanna imeachta maidir le hearcaíocht agus dul chun cinn ró-ársá;
- Éiginnteacht idir rialachas agus bainistíocht i ngnó na hollscoile;
- Níor leagadh síos spriocanna ná meadarachtaí feidhmíochta;
- Easpa comhtháthaithe idir pleanáil straitéiseach, pleanáil acadúil agus seirbhísí tacaíochta;
- An fhírinne nach bhfuil ár n-iomaitheoirí, atá chun cinn cheana féin ar leibhéal éagsúla idirnáisiúnta, ag fanacht ina gcónaí.

